

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Факультет романо-германської філології

ПРОГРАМА

АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ФАХУ

спеціальність 035 ФІЛОЛОГІЯ
рівень вищої освіти ПЕРШИЙ (бакалаврський)
освітня програма МОВА І ЛІТЕРАТУРА (італійська)
спеціалізація 035.052 РОМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ
(переклад включно) – перша італійська

Київ – 2024

Розробники:

Копитіна Анастасія Сергіївна, гарант програми, доктор філософії, завідувач кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства

Лазер Тарас Васильович, кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства

Мезі Ілдіко Адальбертівна, старший викладач кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства

Програму розглянуто і затверджено на засіданні
Вченої ради факультету романо-германської філології
Протокол від 19 березня 2024 р., № 2

Голова Вченої ради _____ Валентина ЯКУБА

Затверджено на засіданні кафедри
лінгвістики та перекладу
протокол № 2 від 26 лютого 2024 р.

Завідувач кафедри _____ Анастасія КОПИТІНА

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО АТЕСТАЦІЇ	4
Процедура атестаційного екзамену з фаху	5
Загальний зміст атестаційного екзамену з фаху	5
Організація і робота екзаменаційної комісії	6
ЗМІСТ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ФАХУ	6
Дисципліни, що виносяться на атестаційний екзамен з фаху	6
Процедура проведення екзамену	6
Зразок практичного завдання	7
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ФАХУ	8
Орієнтовні питання з дисциплін, винесених на атестацію	9
Практична і теоретична фонетика італійської мови	9
Практична й теоретична граматики	10
Історія італійської мови	11
Лексикологія італійської мови	13
Стилістика італійської мови	13
Документи про освіту та кваліфікацію	14
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	14

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Підсумкова атестація студентів включає перевірку й оцінку теоретичної та практичної підготовки студентів-філологів спеціальності 035 ФІЛОЛОГІЯ, освітній рівень ПЕРШИЙ (бакалаврський), освітня програма **МОВА І ЛІТЕРАТУРА** (італійська), спеціалізація 035.051 **РОМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ** (переклад включно), перша – італійська, і проводиться у формі екзамену. Для його проведення організується екзаменаційна комісія у складі голови, членів комісії та екзаменаторів. Комісія створюється щорічно і діє протягом календарного року.

Мета цього екзамену полягає у перевірці сформованості результатів навчання, набутих компетентностей, знань випускників, їх готовності до практичної діяльності за спеціальністю. Планомірна самостійна робота студентів, особливо під час підготовки до атестаційного екзамену, допомагає систематизувати, глибше осмислити і закріпити знання, отримані в процесі вивчення усіх фахових дисциплін.

До складання атестаційного екзамену допускаються студенти, які виконали усі вимоги навчального плану та програм з усіх практико-орієнтованих мовних предметів (практика усного та писемного мовлення, практична фонетика, практична граматики), з теоретичних курсів літератури, фонетики, граматики, історії мови, лексикології, стилістики. На атестаційний екзамен виносяться питання, найбільш важливі для виявлення рівня теоретичної та практичної компетенції майбутнього філолога. Завдання підібрані та сформульовані на основі фахових компетентностей, що сформувалися у процесі вивчення основних предметів з фаху. З метою підвищення ефективності програми як навчально-методичного документа до неї також включені списки орієнтованих теоретичних питань та рекомендованої літератури.

На атестаційному екзамені оцінка сформованості компетентностей та результатів навчання проводиться опосередковано, критерії їх визначення – правильність та повнота уявлень студента про функціональний характер того чи іншого мовного явища, демонстрація мовної та предметної компетенції, застосування набутих знань до конкретних контекстів. Випускник повинен засвідчити вміння застосовувати набуті знання на практиці, розкривати закономірності еволюції мовних одиниць і категорій з умінням виокремити етапи тих чи інших наукових парадигм.

Атестаційний екзамен передбачає перевірку та оцінку сформованості у студентів мовної, комунікативної, мовленнєвої, країнознавчої та професійної компетенції, наявності у студентів розвинених мовленнєвих навичок говоріння, письма, аудіювання та читання італійською мовою, ґрунтовних знань про мову, літературу і романське мовознавство, а також вмінь реалізовувати ці знання в майбутній професійній діяльності.

На іспиті перевіряється сформованість таких компетенцій (згідно освітньо- професійної програми): ЗК 7, 9, 11; ФК 2, 3, 7, 8, 10, 13-16, а також досягнення таких програмних результатів навчання: ПРН 1, 8, 10, 12,15, 16, 20.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 7 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК9 Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК11 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

Фахові компетентності (ФК):

Загально-професійні компетентності:

ФК 2 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3 Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії італійської мови.

ФК 7 Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту італійською мовою.

ФК 8 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 10 Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (перекладацький) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

Комунікативні компетенції:

ФК 13 Лексико-граматична компетентність передбачає: володіння лексичними, граматичними, орфографічними мовними знаннями і навичками; знання семантики, словотворчої й синтаксичної структури, функції в реченні й тексті, лексичної полісемії, антонімії, особливостей фразеології для структурної організації тексту та вираження комунікативної інтенції.

ФК 14 Мовленнєво-фонетична компетенція передбачає: знання про звуки мови і закономірності їх поєднання; про фонетичні процеси (наголос, інтонацію, чергування звуків) знання фонетичної транскрипції та сформованість фонематичних навичок мовлення (рецептивних і репродуктивних); уміння сприймати на слух різножанрові та різнопредметні автентичні тексти.

ФК 15 Інтеракційна компетентність передбачає: уміння вести діалог, побудований на реальній або симульованій ситуації та вільно вести розмову з носіями мови; здатність викладати свою думку відповідно до певних типів тексту з дотриманням параметрів комунікативно-стилістичної доцільності та мовної правильності.

ФК 16 Країнознавчо-міжкультурна компетентність передбачає: знання студентів про культуру країн, мова яких вивчається; володіння особливостями мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв мови в типових ситуаціях спілкування; володіння різними видами мовленнєвої діяльності в ситуаціях міжкультурної взаємодії.

Програмні результати навчання

ПРН 1 Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та італійською мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 8 Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію італійської мови і літератури, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 10 Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 12 Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та охарактеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 15 Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 16 Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 20 Володіти мовою фаху на рівні B2-C1 для вільного письмового й усного перекладу, здійснення професійної комунікації і міжособистісного спілкування та якісного професійного використання.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Атестація випускників здійснюється за допомогою засобів об'єктивного контролю ступеня досягнення цілей освітньо-професійної програми. Діагностика якості підготовки бакалаврів здійснюється під час атестації бакалаврів у терміни, що передбачені навчальним планом. Атестація здійснюється на підставі оцінки рівня професійних знань, умінь та навичок випускників, передбачених спеціальністю 035 ФІЛОЛОГІЯ, освітній рівень ПЕРШИЙ (бакалаврський), освітня програма МОВА І ЛІТЕРАТУРА (італійська), спеціалізація 035.051 РОМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (переклад включно), перша – італійська з використанням загальнокомплексних методів комплексної діагностики. Інформаційною базою, на підставі якої формуються засоби об'єктивного контролю ступеня досягнення кінцевих цілей освітньо-професійної підготовки, є змістовні модулі дисциплін.

Атестація якості підготовки бакалавра щодо встановлення фактичної відповідності рівня освітньої підготовки вимогам освітньої програми здійснюється після виконання студентами навчального плану у повному обсязі Екзаменаційною комісією вищого навчального закладу з цього фаху. Голову та склад ЕК затверджує Вчена рада Університету, як зазначено в Положенні про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії в університеті Грінченка (редакція 2023 року).

Процедура атестаційного екзамену з фаху

До початку екзаменів на основі узагальнених завдань випускові кафедри розробляють зміст, критерії, вимоги до екзамену, оформлені у вигляді програми атестаційного екзамену, підбирають та укладають матеріали, створюють екзаменаційні білети. Атестаційний екзамен бакалаври складають за розробленими і затвердженими екзаменаційними матеріалами, які спрямовані на виявлення у студентів загальнотеоретичних знань, вміння застосовувати інтегровані знання вивченого матеріалу при вирішенні практичних завдань, власної думки та особистісного ставлення. Питання охоплюють весь зміст програм з фахових дисциплін, мають не тільки репродуктивний, а й проблемно-пошуковий характер.

Екзамен проводиться фаховою іноземною мовою. Під час відповіді студента помилки й неточності не виправляються, при цьому недоліки, неточності й змістовні лакуни відповіді кожного студента заносяться до протоколу. Усі члени комісії слухають і оцінюють кожного студента, ведуть індивідуальний протокол, задають додаткові, уточнюючі й перевіірочні питання. Після завершення своєї відповіді студент може залишитися й слухати відповіді інших, або піти з аудиторії та чекати оголошення результатів екзамену.

Після відповіді останнього студента, комісія радиться щодо оцінювання кожного студента на основі індивідуально виставлених рейтингів по кожному компоненту відповіді, використовуючи власні протоколи й нотатки. У разі суперечливих оцінок від різних екзаменаторів голова Екзаменаційної комісії має два голоси та приймає остаточне рішення щодо конкретної суперечливої ситуації. Екзамен закінчується оголошенням фінального рейтингу кожного студента.

Загальний зміст атестаційного екзамену з фаху

На екзамені студенти повинні продемонструвати вільне володіння першою іноземною мовою на базі лексичного запасу в обсязі програмних вимог рівня B2-C1. Компетентнісні вимоги до цього рівня володіння мовою такі:

- Студент може розуміти широкий спектр достатньо складних та об'ємних текстів і розпізнавати імпліцитне значення.
- Може висловлюватись швидко і спонтанно без помітних утруднень, пов'язаних з пошуком засобів вираження.
- Може ефективно і гнучко користуватись мовою у суспільному житті, навчанні та роботі.
- Може чітко, логічно, детально висловлюватись на складні теми, демонструючи свідоме володіння граматичними структурами, конекторами засобами зв'язності та дискурсивними маркерами висловлювання.

Студенти повинні також володіти орфоепічною, лексичною та граматичною нормами першої іноземної мови, вміти правильно реалізовувати цю норму в різних видах мовленнєвої діяльності та в різних комунікативних ситуаціях.

Для підтвердження професійної компетенції студент повинен продемонструвати достатньо високий рівень знань і умінь з теоретичних дисциплін (теоретичної фонетики, теоретичної граматики, лексикології, історії мови, літератури, стилістики), володіння базовою термінологією, вміння визначати, описувати та диференціювати мовні явища різними лінгвістичними методами.

Організація і робота екзаменаційної комісії

Екзаменаційна комісія створюється щорічно для проведення атестації – атестаційних екзаменів і захисту кваліфікаційних робіт та діє протягом календарного року. До складу комісії входять викладачі випускових та профільних кафедр, провідні фахівці галузі, які викладають фахові предмети на цій спеціальності. Персональний склад ЕК затверджується ректором не пізніше ніж за місяць до початку роботи.

Графік роботи комісії затверджується ректором.

Регламент засідань ЕК встановлює її голова.

Рішення ЕК про оцінку, а також про присвоєння випускнику освітнього рівня та кваліфікації, видачу йому документа про освіту і кваліфікацію приймається на закритому засіданні відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні. Голос голови ЕК є вирішальним при однаковій кількості голосів.

Засідання ЕК протоколюються. У протоколи вносяться:

- оцінки складання атестаційного екзамену;
- запитання до випускника з боку членів та голови ЕК;
- окремі думки членів ЕК;
- здобуті освітній рівень і кваліфікація;
- назва документа про освіту і кваліфікацію (з відзнакою чи без відзнаки), який видається випускнику;
- інші відомості.

Протоколи підписують голова та члени ЕК, які брали участь у засіданні. Результати захисту кваліфікаційних робіт визначаються рейтингами за 100-бальною шкалою та оголошуються того ж дня після оформлення протоколів засідання ЕК.

Після закінчення роботи ЕК голова складає звіт та подає його до навчального відділу. У звіті аналізується уміння випускників застосовувати знання при вирішенні виробничих проблемних ситуацій, недоліки в підготовці, рекомендації щодо вдосконалення навчального процесу. Звіти голів ЕК і результати комплексної атестації обговорюються на засіданні ради Інституту.

ЗМІСТ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ФАХУ

Дисципліни, що виносяться на екзамен:

№ з/п	Шифр навчальної дисципліни за ОПП	Дисципліна, що виносяться на атестацію
1	ОДФ.5	Практична фонетика
2	ОДФ.6	Практична граматики
3	ОДФ.7	Перекладацькі країнознавчі студії
4	ОДФ.8	Теоретична фонетика
5	ОДФ.9	Історія мови
6	ОДФ.10	Лексикологія
7	ОДФ.11	Теоретична граматики
8	ОДФ.12	Стилістика
9	ОДФ.14	Література Італії

Процедура проведення екзамену

Атестаційний екзамен складається з двох частин – письмової (тестової), яка дозволяє об'єктивно виміряти рівень фахових знань, та усної – під час якої оцінюється рівень сформованості фахових компетентностей.

Для об'єктивного визначення рівня фахових знань студентів проводиться письмовий тест, який включає питання типу «множинний вибір» з усіх теоретичних предметів. Тест проводиться на початку екзамену. Його обсяг – 50 питань, кожне з яких дає 1 бал за правильну відповідь до загального рейтингу за екзамен. Тест виконується на базі системи Moodle у

спеціальному ЕНК. Кожен студент має 1 спробу виконання тесту, його тривалість – до 60 хвилин. Тест відкривається для доступу усім студентам групи одночасно на початку екзамену, його виконання повинно бути самостійним, без використання додаткових джерел. У разі проведення екзамену он-лайн, хід роботи студентів над тестом фіксується на відео із включеними камерою та мікрофоном.

Зразки тестового завдання:

1. Scegliete la variante giusta:

Romolo ... Roma nel 753 a. C.

- a) fondò
- b) fondero
- c) ha fondato
- d) fondava

2. Scegliete la variante giusta:

È un artista che ----- quadri astratti.

- a) pittura
- b) dipinge
- c) prepara
- d) cuoce

3. Scegliete la variante giusta: A che serve la virgola?

- a. a indicare la pausa più breve fra due parole o fra due proposizioni
- b. a collegare due frasi
- c. a segnare una elisione
- d. a indicare la fine di una proposizione

4. Scegliete la variante giusta:

Una persona distratta

- a) ha la testa per aria
- b) ha le mani bucate
- c) ci sa fare
- d) è in gamba

Після письмової частини студенти надають індивідуальні усні відповіді на завдання екзаменаційного білету. За усну частину студент отримує максимально 50 балів.

Зразок практичного завдання

У білеті, який має окремий номер, містяться завдання, які студент має виконати, опрацювавши матеріали, що закріплені за цим номером білета, маючи до 30 хвилин на підготовку до відповіді.

Зразок білету:

Білет № 1

Leggi il testo e preparati

- leggere ad alta voce e tradurre la parte evidenziata;
- riportare il testo completo;
- commentare le frasi complesse del riassunto fornito, analizzarne la struttura, indicare il tipo di subordinazione;
- prepararsi a rispondere a domande sui personaggi, eventi e opinioni sul testo dato, esprimi la tua impressione o opinione riguardo al temi del testo.

Разом із білетом студент отримує картку з текстом, що підлягає опрацюванню, переказу, перекладу й аналізу. Тексти мають однаковий обсяг (до 3 000 знаків), беруться із творів художньої літератури та пов'язані з тими завданнями, які вказано в білеті. Таким чином, опрацювання цього тексту дозволяє оцінити сформованість усіх професійних компетентностей.

Зразок тексту:

Umberto Eco

Il pendolo di Foucault

La terra ruotava, ma il luogo ove il filo era ancorato era l'unico punto fisso dell'universo.

Dunque non era tanto alla terra che si rivolgeva il mio sguardo, ma lassù, dove si celebrava il mistero dell'immobilità assoluta. Il Pendolo mi stava dicendo che, tutto muovendo, il globo, il sistema solare, le nebulose, i buchi neri e i figli tutti della grande emanazione cosmica, dai primi eoni alla materia più vischiosa, un solo punto rimaneva, perno, chiavarda, aggancio ideale, lasciando che l'universo muovesse intorno a sé. E io partecipavo ora di quell'esperienza suprema, io che pure mi muovevo con tutto e col tutto, ma potevo vedere Quello, il Non Movente, la Rocca, la Garanzia, la caligine luminosissima che non è corpo, non ha figura forma peso quantità o qualità, e non vede, non sente, né cade sotto la sensibilità, non è in un luogo, in un tempo o in uno spazio, non è anima, intelligenza, immaginazione, opinione, numero, ordine, misura, sostanza, eternità, non è né tenebra né luce, non è errore e non è verità.

Mi scosse un dialogo, preciso e svogliato, tra un ragazzo con gli occhiali e una ragazza che purtroppo non li aveva.

"E il pendolo di Foucault," diceva lui. "Primo esperimento in cantina nel 1851, poi all'Observatoire, e poi sotto la cupola del Panthéon, con un filo di sessantasette metri e una sfera di ventotto chili. Infine, dal 1855 è qui, in formato ridotto, e pende da quel buco, a metà della crociera."

"E che fa, penzola e basta?"

"Dimostra la rotazione della terra. Siccome il punto di sospensione rimane fermo..."

"E perché rimane fermo?"

"Perché un punto... come dire... nel suo punto centrale, bada bene, ogni punto che stia proprio nel mezzo dei punti che tu vedi, bene, quel punto — il punto geometrico — tu non lo vedi, non ha dimensioni, e ciò che non ha dimensioni non può andare né a destra né a sinistri", né in basso né in alto. Quindi non ruota. Capisci? Se il punto non ha dimensioni, non può neppure girare intorno a se stesso. Non ha neanche se stesso..."

"Nemmeno se la terra gira?"

"La terra gira ma il punto non gira. Se ti piace, è così, se no ti gratti. Va bene?"

"Affari suoi."

Miserabile. Aveva sopra il capo l'unico luogo stabile del cosmo, l'unico riscatto alla dannazione del *panta rei*, e pensava che fossero affari Suoi, e non suoi. E infatti subito dopo la coppia si allontanò — lui educato su qualche manuale che gli aveva ottenebrato le possibilità di meraviglia, lei inerte, inaccessibile al brivido dell'infinito, entrambi senza aver registrato nella propria memoria l'esperienza terrificante di quel loro incontro — primo e ultimo — con l'Uno, l'En-sof, l'Indicibile. Come non cadere in ginocchio davanti all'altare della certezza?

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ФАХУ

При виставленні підсумкової оцінки за екзамен усі складові питання вважаються рівноцінними. Кожен вид роботи оцінюється за шкалою ECTS («А», «В», «С», «D», «E», «F»).

Кількість балів за екзамен обчислюється як сума з усіх отриманих балів за тестову та усну частини. Кожен екзаменатор веде протокол оцінювання, робить нотатки помилок студента під час усної відповіді та підраховує бали за кожен компонент білета. Під час відповіді

екзаменатори не зобов'язані вказувати на мовні й мовленнєві помилки студента, але можуть виправляти ті помилки, які унеможливають успішну відповідь. Після відповідей студентів екзаменаційна комісія зводить до середнього арифметичного індивідуальні бали кожного члена комісії та виводить загальний рейтинг за відповіді на усі завдання. Оцінка за екзамен є колегіальним рішенням усіх членів на підставі обчислених рейтингів.

При узагальненні оцінювання відповідей на екзамені члени комісії користуються такими вимогами й критеріями:

Стобальна шкала	Рейтинг	Критерії оцінювання
90-100	A	Відмінний рейтинг має студент, який продемонстрував всебічні, систематичні й глибокі знання програмового матеріалу, вільно володіє спеціальною термінологією, викладає матеріал послідовно, правильно застосовує теоретичні знання з усіх фахових дисциплін для розв'язання практичних завдань; уміє розробляти методику вирішення дослідницьких проблем, використовуючи при цьому новітні досягнення мовознавства і літературознавства;
82-89	B	Відповідь студента демонструє всебічні, систематичні й глибокі знання програмового матеріалу, вільне володіння спеціальною термінологією, матеріал викладено послідовно, із застосуванням теоретичних знань з різних дисциплін для розв'язання практичних завдань; припускається 1-2 неточності у викладенні матеріалу, які не призводять до помилкових висновків і рішень
75-81	C	Студент достатньо розкриває основний зміст теоретичних питань, володіє навичками лінгвістичного й літературознавчого аналізу, вміє теоретично обґрунтувати й застосувати набуті знання з мовознавства і літературознавства; правильно використовує професійну термінологію, не допускає у відповіді грубих помилок; можливі 3-4 неточності у використанні спеціальної термінології, несуттєві помилки у висновках, узагальненнях, які не спотворюють зміст відповіді
69-74	D	Студент в основному правильно відповідає на питання, але викладає матеріал неповно, не завжди послідовно; відчуває певні труднощі у застосуванні теоретичного матеріалу для виконання практичних завдань; помиляється в застосуванні професійної термінології
60-68	E	Студент коротко, схематично, але в основному правильно відповідає на питання; викладає матеріал неповно, не завжди послідовно; відчуває певні труднощі у застосуванні теоретичного матеріалу для виконання практичних завдань; помиляється в застосуванні професійної термінології
1-59	F	Незадовільний рейтинг отримує студент, який не може розкрити основний зміст теоретичних питань, не володіє навичками застосування набутих знань для виконання практичних завдань; не володіє професійною термінологією; допускає грубі помилки в остаточних висновках

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІН, ВИНЕСЕНИХ НА АТЕСТАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН З ФАХУ

Практична і теоретична фонетика італійської мови

Фонетика і фонологія. Методи фонетичного аналізу. Три аспекти вивчення фонетичної єдності. Фізіологічна і акустична фонетика. Перцептивна фонетика. Фонологія (функціональна фонетика). Фонема. Функції фонем. Позиційні варіанти фонем.

Фонематична система італійської мови. Фізіологічний принцип класифікації звуків. Класифікація голосних і приголосних італійської мови. Фонематична система італійської мови. Класифікація голосних. Класифікація приголосних. Особливості системи голосних звуків італійської мови, тенденції розвитку. Особливості системи приголосних звуків італійської мови, тенденції розвитку.

Фонетичний склад. Складоутворення та складоподіл. Правила складоподілу. Фонетичні групи. Поняття про ритмічну групу. Граматичний мінімум ритмічної групи. Ритмічна група і наголос. Наголос. Типи наголосу. Емфатичний наголос. Функції наголосу у мовному потоці. Поняття про синтагму. Фонетичні характеристики синтагми.

Комбінаторна фонетика (характерні явища мовного потоку). Кількісні модифікації. Історична довгота голосних. Ритмічна довгота голосних. Довгота приголосних. Подвоєні приголосні.

Фонетичні явища мовного потоку. Зв'язування обов'язкове, заборонене, факультативне. Якісні модифікації фонем. Аккомодация. Асиміляція. Чергування фонем.

Просодія. Надсегментний рівень фонетичного аналізу. Інтонація та її ознаки. Мелодика і інтонація. Функції інтонації. Схематичне зображення інтонації. Мелодика фонетичної фрази. 1 Наголос. Типи наголосу. Функції наголосу у мовному потоці.

Інтонація різних комунікативних типів речень. Інтонація різних типів розповідного речення. Інтонація спонукального речення. мелодійний малюнок різних типів спонукального речення. Інтонація окличного речення. Мелодійний малюнок різних типів окличного речення.

Інтонація питального речення. Мелодійна схема питального речення. Спеціальне і загальне питальне речення. Інтонація питального речення з інверсією.

Фоностилістичний аспект фонетичного аналізу. Основні вимовні стилі. Три рівні усного мовлення. Загальна характеристика повного і розмовного стилів. Загальна характеристика розмовного і повного стилів.

Поняття фонетики як частини мовознавства та артикуляційної норми сучасної італійської мови. Базові поняття фонетики як науки. Поняття фонетики як частини мовознавства та артикуляційної норми сучасної італійської мови. Фонема. Смыслорозпізнавальні та фонетичні ознаки фонем. Алфавіт орфографічний та фонетичний. Фізичні характеристики звуку. Будова мовленнєвого апарату: органи дихання, артикуляційні органи. Напруженість та енергійність органів мовленнєвого апарату під час вимови голосних та приголосних звуків.

Система голосних фонем італійської мови та їх класифікація. Фонологічна система голосних фонем італійської мови: а) [i], [e], [ε] переднього ряду; б) середні [a]; в) [u], [o], [ɔ] заднього ряду. Ясна та чітка артикуляція голосних фонем. Напівголосні і напівприголосні. Порівняння з аналогічними голосними звуками рідної мови. Відсутність палаталізації та редукції.

Сполучення голосних: дифтонги та трифтонги. Сполучення голосних: дифтонги (висхідні та нисхідні) та трифтонги. Гіатус (iato) .

Система приголосних фонем італійської мови. Приголосні у мовленнєвому потоці. Фонологічна система приголосних фонем та їх класифікація: а) згідно участі активного органа; б) згідно місця формування; в) згідно способу артикуляції.

Орфоепія і орфографія. Орфоепія і орфографія. Орфоепічна норма вимови. Основні регіональні варіанти. Основи італійської орфографії. Фонетичний принцип орфографії.

Фонетичні групи: склад. Складоутворення та складоподіл. Поняття складу як меншої фонетичної групи. Складоутворення та складоподіл. Відкриті та закриті склади.

Наголос у слові. Наголос у реченні. Наголос у слові. Слова, що мають наголос на останньому складі (parole tronche), на передостанньому (parole piane), на третьому складі від кінця слова (parole sdrucciole), на четвертому складі від кінця слова (parole bisdrucciole). Діакритичний знак. Акут, гравіс. Наголос в односкладових словах для диференціації омонімів (dà-da, è-e). Наголос у реченні.

Фонетичні групи: ритмічна група і синтагма. Структура синтагми. Фонетичні групи: ритмічна група і синтагма. Поняття синтагми як більшої фонетичної групи ніж склад та ритмічна група. Структура синтагми.

Інтонація та її ознаки. Інтонація простого та складного речення. Інтонація та її ознаки. Інтонація простого та складного речення. Розподіл різних типів речень на синтагми: складносурядне, складнопідрядне, звертання на початку, в середині та в кінці речення, обставини, прикладка, звертання, слова в дужках і т.і. Ознайомлення з основними помилками наголосу у реченні, та їх упередження.

Інтонація розповідного речення з двох, трьох і більше синтагм. Інтонація перелічення, різні види перелічення. Інтонація розповідного речення з двох, трьох і більше синтагм. Інтонація перелічення, різні види перелічення. Інтонація перелічення на початку, в середині та в кінці речення. Повне, неповне перелічення. Інтонація розподільного або дистрибутивного та акумулятивного перелічення. Мелодійна схема.

Інтонація питального речення. Інтонація звертання. Інтонація питального речення. Інтонація звертання. Інтонація звертання на початку, в середині та в кінці речення. Мелодійна схема.

Особливості діалектальної вимови в різних регіонах Італії. Особливості діалектальної вимови в різних регіонах Італії (Ломбардія, Венето, Тоскана, Лаціо, Кампанія).

Практична й теоретична граматики

Повторення основних часових форм. Утворення складних часових форм. Допоміжні дієслова. План минулого. Утворення Participio Passato. Participio Passato неправильних дієслів. Утворення і вживання минулих часів дійсного способу: Passato Prossimo. Роль Passato Prossimo. Утворення і вживання Imperfetto. La differenza tra l'Imperfetto e Passato Prossimo. Основні відмінності в теоретичному та практичному аспекті Passato Prossimo та Imperfetto. Утворення і вживання Passato remoto. Le particolarita' dei verbi irregolari in Passato remoto. Особливості неправильних дієслів у Passato remoto. Утворення і вживання Trapassato remoto. Утворення і вживання Trapassato Prossimo. Утворення та вживання умовного способу Condizionale Presente в незалежному реченні для вираження побажання, бажання, припущення, некатегоричного твердження, тощо. Утворення та вживання Condizionale passato. Узгодження часів умовного способу.

Утворення та вживання наказового способу Modo Imperativo. Основні теоретичні аспекти Утворення та вживання часів кон'юнктива. Утворення та вживання Congiuntivo Основні відмінності у вживанні та використанні Утворення та вживання Congiuntivo Imperfetto. Вирази, які вимагають часів Congiuntivo.

Утворення та вживання Congiuntivo Trapassato. Frasi indipendenti con il Congiuntivo. Узгодження часів Congiuntivo. Практичне використання часів Congiuntivo. Класифікація часів та зворотів Congiuntivo. Теоретичні чинники Congiuntivo.

Умовні речення. Дієслівні часи, які їх формують. Типи умовних речень. Пряма мова. Практичні аспекти вживання. Непряма мова. Практичні аспекти вживання.

Основні правила пунктуації в італійській мові. Розділові знаки у простому та складному реченні.

Історія італійської мови

Предмет і завдання курсу історії мови. Спільність походження романських мов. Зв'язок історії мови з іншими лінгвістичними дисциплінами. Італійська мова як одна з мов романської групи. Тісний зв'язок історії мови з історією народу-носія даної мови, тобто зв'язок і взаємодія "внутрішньої" історії мови, що розглядає еволюцію фонетичної, граматичної та лексичної системи мови, з його "зовнішньої" історією, яка вивчає явища етнологічного та історичного характеру. Спільність походження романських мов. Розмовна та літературна латинська мова. Класифікація романських мов.

Перехід від народної латинської мови до романських діалектів. Формування та розвиток італійської мови. Особливості процесу романізації Апеннінського півострова та їх значення для мовного розвитку півострова. Класична й народна латинь на півострові. Ступінь романізації різних областей півострова. Причини, що призвели до утворення різних романських мов та діалектів на спільній базі – розмовній формі народної латинської мови. Субстрати та суперстрати.

Примітивні діалекти Апеннінського півострова. Королівства Апеннінського півострову та відповідні мовні діалекти. Еволюція мови в північній та в південній частині півострова.

Фонетична, лексична й граматична системи перших пам'яток італійської мови. Перші літературні пам'ятки італійської мови та їх значення для становлення мови. Словниковий склад мови. Фонетичні, орфографічні та граматичні особливості мови періоду.

Періоди розвитку італійської мови. Мова середньоіталійського періоду. Особливості граматичної системи. Стисла характеристика літературних пам'яток середньоіталійського періоду. Перша граматика італійської мови. Укладання першого італійського словника. Особливості фонетичної системи. Особливості граматичної системи. Поява нових граматичних форм. Відсутність регулярності в їх уживанні. Словниковий склад мови середньоіталійського періоду. Запозичення з інших мов, їх звукові та семантичні характеристики.

Ранньоновоіталійський період. Становлення національної італійської мови. Становлення національної італійської мови. Роль Данте Алігьєрі в становленні італійської національної літературної мови. Внесок найвидатніших письменників XVI - першої чверті XVII ст. у процес уніфікації літературної норми італійської мови. Фонетичні зміни у вимові деяких приголосних. Граматичні зміни. Словниковий склад. Запозичення з інших мов, їх звукові та семантичні характеристики.

Основні тенденції розвитку мови в новоіталійський період. Основні тенденції розвитку італійської мови. Установлення нових норм італійської орфографії. Запозичення з інших мов, їх звукові та семантичні характеристики. Вплив народної мови на літературну.

Сучасна італійська мова. Актуальні тенденції розвитку італійської мови в Італії та поза її межами. Сучасний стан розвитку італійської мови. Запозичення з італійської мови та її американського варіанта. Діалекти італійської мови. Відмінності у фонетичній, лексичній, граматичній системах діалектів. Соціолінгвістичний аспект вивчення літературної італійської мови і діалектів.

Еволюція фонетичного та морфологічного (іменні частини мови) рівнів італійської мови. Еволюція системи голосних і приголосних від латини до сучасної італійської мови. Еволюція голосних. Трансформація наголошених і ненаголошених голосних. Еволюція приголосних. Трансформації приголосних на початку, в середині та в кінці слів. Вокалізація приголосних. Групи приголосних та їх особливості.

Еволюція іменника, артикля, і прикметника від латини до сучасної італійської мови. Рід та число іменників. Становлення означених і неозначених артиклів. Еволюція латинських форм прикметників та їх граматичних категорій.

Еволюція числівника й займенника від латини до сучасної італійської мови. Еволюція латинських форм різних розрядів числівників. Особові займенники. Становлення класів присвійних, вказівних, неозначених, заперечних та відносних займенників.

Еволюція морфологічного (дієслово, прислівник) рівня італійської мови.

Спрощення як одна з характерних рис еволюції часових форм дієслова дійсного й умовного способів від латини до сучасної італійської мови. Становлення відмін дієслова. Еволюція форм дієслова дійсного й умовного способів, що спричинила скорочення кількості дієслівних форм порівняно з латиною.

Аналітизм як одна з характерних рис еволюції часових форм дієслова дійсного й умовного способів від латини до сучасної італійської мови. Особливості виникнення нових, аналітичних за формою часових дієслівних форм сучасної італійської мови.

Спрощення та аналітизм як характерні риси еволюції часових форм дієслова дійсного й умовного способів від латини до сучасної італійської мови: аналіз текстів. Діахронічний аналіз вивчених явищ у літературних текстах.

Еволюція форм пасивного стану дієслова, суплетивних та неправильних дієслів від латини до сучасної італійської мови. Еволюція форм пасивного стану дієслова. Суплетивні дієслова. Неправильні дієслова.

Еволюція неособових дієслівних форм та прислівника від латини до сучасної італійської мови. Неособові дієслівні форми: їх утворення та особливості вживання у конструкціях. Становлення прислівника.

Еволюція форм пасивного стану дієслова, суплетивних та неправильних дієслів, неособових дієслівних форм та прислівника від латини до сучасної італійської мови: аналіз текстів. Діахронічний аналіз вивчених явищ у літературних текстах.

Лексикологія італійської мови

Розділи лексикології як науки.

Лексикологія як наука, її предмет та завдання. Розділи лексикології за метою та предметом вивчення: загальна, спеціальна, історична, порівняльна, практична лексикологія, її зв'язки з семасіологією, ономастикою, етимологією, лексикографією. Зв'язок лексикології італійської мови з іншими теоретичними і практичними дисциплінами.

Слово як об'єкт вивчення. Поняття семи, семема, семантичного поля. Слово як об'єкт вивчення лексикології. Проблема слова: слово та поняття. Слово як основна одиниця словникового складу. Трикутник Огдена-Ричардса. Поняття семантичного аналізу. Сема, семема, архісемема. Семантичне поле. Лексема і семема: різниця понять.

Системність словникового складу мови. Парадигматичні відносини синонімії та антонімії. Класифікація лексики сучасної італійської мови з точки зору семантики. Різні види семантичних відношень слів та групи слів, які об'єднуються між собою на основі цих відношень. Гіпоніми та гіпероніми. Синоніми: синонімічні ряди, домінанта, види синонімів. Антоніми: лексична та граматична антонімія

Паронімія. Омонімія. Полісемія. Семантичне перенесення. Пароніми та їх класи. Омоніми: омофони та омографи. Ізоніми. Однозначність та багатозначність слова. Різниця між омонімією та полісемією. Полісемія як результат семантичного перенесення. Найпоширеніші засоби семантичного перенесення: метафора, метонімія, еліпсис.

Словотвір італійської мови. Способи словотвору в італійській мові. Морфологічна структура слова. Морфологічна структура слова. Морфемний аналіз. Основні шляхи збагачення

словникового складу мови: словотвір. Продуктивні моделі словотвору: деривація, складання основ, парасинтез, конверсія, скорочення.

Деривація як спосіб словотвору. Її типи. Суфіксальна деривація. Класифікація суфіксів. Поняття продуктивності. Префіксальна деривація. Класифікація префіксів. Іменникова, прикметникова, дієслівна деривація, її особливості.

Складання основ. Парасинтез. Конверсія. Складання основ як спосіб словотвору. Продуктивні моделі складання основ. Парасинтез: продуктивні моделі, диференціація з деривацією та складанням основ. Види конверсії: субстантивіація, ад'єктивіація, адвербіалізація.

Скорочення як спосіб словотвору, його види. Види скорочень. Диференціація між аббревіатурами та акронімами. Апокопа, афересис і синкопа: їх особливості. Роль скорочень у різних стилях мовлення.

Етимологія та фразеологія. Етимологія: еволюція лексичної системи італійської мови від латини до сучасності. Лексичні запозичення з інших мов.

Предмет і завдання етимології. Походження італійської мови. Лексичні запозичення періоду, що передував романізації. Культурні й семікультурні. Запозичення з класичних мов: еленізми. Англіцизми як джерело інтернаціоналізмів. Їх адаптація до норм італійської мови.

Основні лексичні запозичення з інших мов як структурний елемент сучасного лексикону. Германізми, арабізми, американізми, лузітанізми, галіцизми, італіанізми. Їх адаптація до норм італійської мови. Ксенізми.

Предмет і завдання фразеології. Поняття фразеологічної одиниці. Фразеологія як галузь лексикології, її предмет та завдання. Поняття фразеологічної одиниці, параметри її визначення. Класифікація фразеологічних одиниць за синтаксичним критерієм.

Паремія як один з об'єктів вивчення фразеології. Поняття паремії. Класифікація паремій за різними критеріями. Прислів'я і приказки: параметри диференціації.

Класифікація фразеологічних одиниць за семантичним критерієм. Класифікація В. Виноградова за критерієм семантичної з'єднаності структурних компонентів фразеологізмів. Фразеологічні сполучення, єдності та зрощення. Критерії їх диференціації.

Лексичний склад сучасної італійської мови в синхронії. Соціолінгвістична характеристика словникового складу сучасної італійської мови: архаїзми, історизми, неологізми. Пасивна й активна лексика. Нове та старе в словниковому складі сучасної італійської мови: архаїзми, історизми та неологізми. Їх функціонування, причини їх виникнення.

Соціальна та професійна стратифікація словникового складу: загальноповсюджені та соціально забарвлені лексика; професійна лексика та науково-технічна термінологія. Явище детермінологізації.

Лексичні особливості розмовного мовлення. Жаргон. Особливості розмовної лексики. Визначення понять жаргон та арго. Різновиди жаргону.

Діалектна варіативність італійської мови в Італії. Поняття діалекту. Диференціація мова/діалект. Лексичні особливості діалектів італійської мови.

Італійська мова поза межами Італії. Лексичні особливості діалектів італійської мови поза межами Італії. Сфери вжитку та особливості використання.

Стилїстика італїйської мови

Стилїстика як сучасна лїнгвістична наука. Поняття: стиль, стилїстика, стилема.. Історія стилїстики. Теорія Чарльза Баллі. Галузі стилїстики. Стилїстика і лїнгвістика. Стилїстика та лїнгвістичні плани. Фонетика, морфологія, лексикологія, стилїстичний синтаксис. Рїзниця між мовою і стилем. Письмовий та усний стиль. Його характеристики. Стилїстична цїнність. Стиль і лїтературні жанри Фактори вибору стилю. Умови функціонування стилю.

Стилїстика - сучасна лїнгвістична наука. Галузі стилїстики. Стилїстика і лїнгвістика. Рїзниця між мовою і стилем. Типи стилїв. Стиль, стилїстика, стилїстика, витоки стилїстики. Стилїстика та лїнгвістичні рївнї: стилїстична фонетика. вправи. Обговорення. Стилїстика та лїнгвістичні рївнї: стилїстична морфологія.. Стилїстика та лїнгвістичні рївнї: стилїстична лексикологія.

Лїтературний стиль і жанри. Стилїстика та лїнгвістичні рївнї: стилїстичний синтаксис. Виразна сила мови: виразний синтаксис. Обговорення. Лїтературний стиль і жанри. Розрїзнення лїтературних стилїв і жанрїв на практицї. Поезія. Стилїстичні проблеми, що виникли під час українсько-італїйського перекладу. Порївняння двох вїршїв: італїйського та українського за стилем і як стиль вїдображено в перекладї.

Комунїкативна теорія мови Якобсона. Функції контексту в лїнгвістичній інтерпретацїї. Італїйська лексика та семантика. Вїд полїсемїї до семантичної змїни. Мовнї лакуни. Італїйська мова. Рїзновиди мови. Риторичнї фігури та образна мова (тропи).

Комунїкацїйнї пїдходи Аналіз «комунїкацїї» за Якобсоном: шість функцій комунїкацїї. Характер контексту. Роль тексту та його контекст. Семантика речення. Семантичнї правила та мовнї вирази. Порївняльна стилїстика італїйської та української мов.

Особливостї писемного та розмовного стилїв італїйської мови. Спецїальнї мови та галузевї мови. Аналіз юридично-правових термїнів. Передане мовлення і передане письмо. Структурування письмового тексту. Стилїстичний розбїр тексту за довільним вибором. Види текстїв. Функцїональна типологія. Стилїстичний розбїр тексту за довільним вибором. Риторичнї фігури. Стилїстичний розбїр вїршїв на вільний вибїр. Функцїональнї стилї. Написання дїлового листа.

Список авторїв італїйськомовної художньої лїтератури

Джованнї Боккаччо, Джованнї Франческо Страпарола, Луїджї Піранделло, Алессандро Мандзонї, Луїджї Капуана, Дж. Кардучї, Гвідо Годзано, Емїліо Сальгарї, Ельза Моранте, Італо Кальвіно, Дїно Будзатї, Умберто Еко, Леонардо Шаша, Альберто Моравїа

Документи про освїту та квалїфікацїю

Здобувачї першого (бакалаврського) освїтнього рївня, якї успішно пройшли атестацїю, отримують диплом про здобуття вїдповідного рївня вищої освїти за вїдповідною освїтньою програмою та квалїфікацїю бакалавра філологїї.

Студенти, якї отримали незадовільну оцїнку при складаннї атестацїйного екзамену, вїдраховуються з Унїверситету та одержують академїчнї довїдки.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛїТЕРАТУРИ

1. Практична стилїстика : навч.-метод. посїб. / М. В. Мамич, О. В. ШевченкоБїтенська ; нац. ун-т «Одеська юридична академїя». – Одеса : Фенїкс, 2023. – 72 с.

2. Дель Гаудіо Сальваторе. Італійсько-українська лексикологія: порівняльний аспект. Del Gaudio Salvatore. Lessicologia dell'italiano e dell'ucraino: aspetti comparativi : навч. посіб. Київ, 2020. 156 с.
3. Граматика італійської мови в таблицях і схемах / автор Т.Б. Жуковська. Тернопіль: ТАНГ, 2001. - 61с.
4. Італійська мова для початківців : методичні вказівки до експрес-курсу / [розробник та укладач О. Тригубчак; переклад та оформлення М. Ш. Сегедоні]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. – 156 с.
5. Італія / Italia: короткий нарис історії. Навч. посібник / І. В. Срібняк. – Рим-Київ: Consortium scientifico-éducatif international Lucien Febvre, 2019. – 206 с.
6. Katerina Garajova, Manualetto di stilistica italiana, – Brno, 2014.
7. Soave, Francesco (2001), *Grammatica ragionata della lingua italiana*, a cura di S. Fornara, Pescara, Libreria dell'Università Editrice.
8. Mariella Zurula. Sapere d'Italia. Antologia di testi sulla cultura italiana con esercitazioni. – Roma: Edilingua, 2016. – 218p
9. Serianni Luca Grammatica italiana. Italiano commune e lingua letteraria. – Torino: UTET Libreria, 2016. – p.550
10. Luciano Canepari (2000), *Manuale di pronuncia italiana*, Bologna, Zanichelli (prima edizione 1992).
11. Fonetica e fonologia della seconda lingua Teorie, metodi e prospettive per la didattica Bianca Sisinni-Lingue e Letterature Carocci, 2016 p.144